

[Orla Møller.]

I den lov, der blev affattet i 1928 om afvikling af de gejstlige enkekasser, blev det bestemt, at der skulle være en fællesbestyrelse for de eksisterende enkekasser, og i bestemmelserne stod der, at 1 medlem skulle vælges af Roskilde og Lolland-Falsters stifters landemoder. Her ønsker man nu indføjjet, ganske naturligt, Helsingør stift, der blev oprettet for nogle år siden og med rette hører hjemme i denne forbindelse.

Der er ikke grund til at komme med yderligere betragtninger angående dette lovforslag. Det er såre rimeligt, at de gejstlige enkekasser skal fortsætte, så længe de har opgaver at løse, og da ingen er i stand til at forudsige noget om menneskers levetid, er der heller ingen, der kan vide noget om, hvor længe denne afviklingslov skal løbe videre. På denne baggrund er det rimeligt, at Helsingør stift også bliver repræsenteret i fællesbestyrelsen.

På mit partis vegne skal jeg anbefale, at lovforslaget får den hurtigst mulige behandling i det høje ting.

Skov Thulesen: Jeg kan give tilslutning.

Edv. Jensen: Heller ikke dette lovforslag giver mig anledning til nogen lang tale. Vi giver det tilslutning.

Kirkegaard: På mit partis vegne skal jeg anbefale lovforslaget.

Morten Lange: Det er ganske interessant at se, at denne lov vedrørende enkekassernes afvikling har fungeret i snart 40 år. Det tyder på, at der må have været godt med unge præsteenker, eller også at afviklingen ikke sådan går med lynhast. Det var fristende at spørge den højtærede kirkeminister, om ikke det ville være mere rationelt at træffe en aftale vedrørende de resterende sager om en eller anden sædvanlig forsikringsordning i stedet for, at en så lille sag skal beskæftige lovgivningsmagten, men det er måske for meget forlangt. Jeg skal ikke have noget imod at gå med til, at bispen i Helsingør også får chance for at blive valgt ind i enkekassebestyrelsen.

Erik Østergaard: På mit partis vegne kan jeg anbefale lovforslaget.

Kirkeministeren (Bodil Koch): Jeg takker for tilslutningen. På givne foranledning skal jeg lade det ærede medlem hr. Morten Langes spørgsmål undersøge af mine embedsmænd, men da det er praktiske folk, ville jeg tro, de har tænkt på det i forvejen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om oprettelse af afdeling af Danmarks ingeniørakademi i Ålborg.

(Lovforslaget (nr. 132) findes i tillæg A. sp. 2031, fremsættelsen i tidenden sp. 3288).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Evald Kristensen: Jeg vil gerne takke den højtærede undervisningsminister for lovforslaget om oprettelse af en afdeling af Danmarks ingeniørakademi i Ålborg. Det pres, der er på vore højere læreanstalter overalt i landet, og ikke mindst i København, hvor den store udbygning foretages, viser meget tydeligt, hvilket behov der er for ingeniøruddannelse på alle felter.

Akademiingeniørstudiets etablering i 1957 blev fra mange sider mødt med skepsis: blev der nu også brug for akademiingeniørernes arbejdskraft, når studietiden var forbi? Jeg tror, man kan sige, at overalt i erhvervslivet er akademiingeniørerne blevet vel modtaget. Også blandt ungdommen er der stor interesse for den nye uddannelsesform, og jeg tror, at den spredning af uddannelsen, der sker med oprettelsen af et ingeniørakademi i Ålborg, vil lette det pres, der er på Danmarks ingeniørakademi. Jeg er klar over, at den begrænsning, der er for optagelse, skyldes ikke alene lokalemangel, men også lærermangel.

Under de debatter, der har været ført i det høje ting om de kommende universiteter, har jeg gang på gang fremført de fordele, som Nordjylland havde at byde på.

[Evald Kristensen.]

Jeg skal ikke gentage dem her i dag, men blot henvise til den højtærede undervisningsministers bemærkninger i fremsættelsestalen om det resultat, som det udvalg, der blev nedsat i efteråret 1964, kom til. Udvalgets indstilling gik ud på, at der oprettes et fuldt udbygget ingeniørakademi i Ålborg, og at de nødvendige erhvervs-mæssige og andre forudsætninger for etablering af et ingeniørakademi i Ålborg var til stede; man skulle dog i starten begrænse sig til 2 retninger: maskinretningen og bygningsretningen. Må jeg forstå ministerens bemærkninger således, at begrænsningen til de to retninger kun er midlertidig, så længe undervisningen bliver givet på den skole, Danmarksgades skole, som Ålborg byråd har stillet til rådighed, og at både kemi- og elektrorretningerne kommer med, når lokale og lærerkræfter er til stede?

Jeg har været opmærksom på de vanskeligheder, der er ved straks at gå i gang med undervisningen, og er klar over, at udskydelsen til 1966 skyldes, at man vil sikre de bedste lærerkræfter fra starten af akademiet. Jeg kan kun beklage, at man ikke kan begynde i det år, vi er inde i, men med den motivering, der er givet i lovforslaget, kan jeg acceptere det.

Hvad det økonomisk vil betyde for egnen, og ikke mindst for den nordjyske ungdom, der vil søge akademiingeniørstudiet, kan vel ikke gøres op i penge, og hertil kommer yderligere den betydning, det også vil have ud fra et egnsudviklingssynspunkt, at vi bliver i stand til at fastholde den ungdom, der søger den højere uddannelse, og knytte den stærkere til egnen.

For Nordjyllandsudvalget angående højere læreanstalter, der jo har været med i arbejdet til forberedelse af den indstilling, der er afgivet til ministeren, er det en stor dag, når dette lovforslag om ingeniørakademiet er ført igennem folketinget til vedtagelse. Men jeg skal ikke lægge skjul på, at det, vi sigter mod i Nordjylland med hensyn til højere uddannelse, ikke standser herved, idet vort mål også er et kommende universitet.

Med disse bemærkninger vil jeg gerne på mit partis vegne anbefale det foreliggende lovforslag til vedtagelse.

Guldborg: Også jeg vil gerne anbefale lovforslaget, men finder også anledning til at komme med nogle bemærkninger i tilknytning til det, fordi det jo i realiteten må siges, at når denne lovgivning bliver gennemført — hvad jeg altså håber den bliver — så er den overgangsperiode, som begyndte i 1957 med et eksperiment med hensyn til en ny ingeniøruddannelse, på en måde ved at være overstået i den forstand, at man kan sige, at man dermed har gjort sine erfaringer og har fået et grundlag for en mere permanent uddannelse, der efterhånden kan udbygges også andre steder i landet.

Derfor tror jeg, det vil være rigtigt i forbindelse med behandlingen af dette lovforslag at minde om, at akademiingeniøruddannelsen blev startet som et eksperiment, endda under meget vanskelige forhold, at der er øvet en meget betydelig indsats af lærere, i øvrigt også af studenter, i den første meget vanskelige tid, at der jo har været talt så meget om mulighed for rationalisering, gerne også afkortning og effektivisering af de højere studier, og at det, der nu konstateres efter disse 7-8 års forløb, altså i virkeligheden er, at det har kunnet lade sig gøre på dette område, hvor man jo er kommet ned på en uddannelsestid af $3\frac{1}{2}$ -4 år.

Jeg tror, at jeg som en af dem, der har fulgt dette fra starten, har lov at sige, at det uddannelsesniveau, man er nået til, i virkeligheden fuldt ud svarer til det uddannelsesniveau, der tidligere var gældende for civilingeniøruddannelsen på Danmarks tekniske højskole. Dette er også konstateret ude omkring i erhvervslivet, og jeg synes derfor, at den ene principielle ting, man skal lægge mærke til ved denne lejlighed, er, at her er altså i praksis — jeg skal ikke nægte: under store vanskeligheder — ført et bevis for, at der er mulighed for, i hvert tilfælde på dette område, at foretage en effektivisering af den højere uddannelse, uden at dette går ud over de erhvervsmæssige muligheder. Jeg lægger megen vægt på, at man gør sig dette klart nu, bl. a. af den grund, at der jo i den periode, der er gået, har været visse vanskeligheder; jeg tror heller ikke, den højtærede undervisningsminister vil lægge skjul på, at der

[Guldberg.]

stadig væk vil være nogle vanskeligheder, fordi man jo på en måde svæver mellem de honnerte ambitioner og det akademiske hovmod, og det kan jo give visse problemer for denne uddannelses videre udvikling. Jeg håber imidlertid, at det er noget, som det vil være muligt at råde bod på.

Noget, som det også er vigtigt at lægge vægt på — og det er der da også lagt vægt på i dette oplæg — er, at man nu også ved den form, man vælger for uddannelsen i Ålborg, virkelig sikrer, at vi når det niveau, som er et akademisk niveau, og som er konstateret gennem de 7-8 år, den første uddannelse har kørt. Det er noget meget væsentligt — også for danske ingeniører udadtil. Vi har mange internationale opgaver, og vi har haft mange problemer med hensyn til at sikre denne danske uddannelse en passende status. Derfor er det afgørende, at vi også nu, da man kommer i gang med dette i Ålborg, sikrer os, at det bliver på et tilstrækkelig højt niveau, og det har man selvfølgelig mulighed for ved jævnføring med akademiet i København.

Som en anden, mere principiel ting vil jeg gerne bemærke — som det allerede er blevet sagt før — at denne uddannelse ved siden af sin effektivitet også har den fordel, at den er relativt let at etablere andre steder i landet end direkte i tilknytning til Danmarks tekniske højskole, under forudsætning af at der holdes en nøje forbindelse mellem de forskellige uddannelsesanstalter.

Det betyder uden tvivl noget væsentligt for udviklingen af erhvervsmulighederne ude omkring i landet, at man har en højere uddannelse; jeg vil endda mene, at netop en højere uddannelse inden for det tekniske område er noget af det, der virker hurtigst og allerbedst. Det kan man i virkeligheden se, når man ser, hvordan ingeniørfordelingen og erhvervsfordelingen her i landet ligger. Så også af den grund vil jeg gerne anbefale lovforslaget. Jeg vil yderligere sige, at jeg derfor føler mig overbevist om, at når man vælger at begynde med Ålborg, er det et heldigt valg; det er et sted, hvor grundlaget er til stede, og hvor man sikkert vil kunne se nogen virkning af den undervisning, der her etableres.

Der er par ting, som jeg gerne vil have

lov til at nævne her, men som vel nok hører hjemme blandt de problemer, som vi nærmere skal drøfte under udvalgsarbejdet. Men jeg kan ikke lade være med at gøre en bemærkning til denne drøftelse om, hvorvidt man skal begynde med 4 spor maskinretning og 2 spor bygningsretning i Ålborg. Efter det, jeg ved, er behovet for ingeniøruddannelse væsentlig mindre på maskinområdet end på de øvrige områder, og der er altså dér noget, som der nok kunne være grund til at undersøge lidt nærmere. Jeg er godt klar over, at når man taler om så mange spor, er det ud fra den betragtning, at der skal være en passende mængde af klasser for at danne underlag for lærerne. Men jeg vil dog minde om, at da man startede ingeniørakademiet i 1957, kørte man i nogle år — og i virkeligheden med et fortrinligt resultat — på basis af deltidslærere, og derfor kunne det jo godt være, at man kunne komme i gang i Ålborg, selv om man ikke kan starte det hele på en gang. Jeg nævner også dette, fordi der til hele dette spørgsmål er knyttet økonomiske sider, som man vel ikke helt — jeg vil sige desværre — i øjeblikket kan lade være med at tage hensyn til.

Med disse bemærkninger vil jeg altså gerne på venstres vegne sige, at vi har megen sympati for dette lovforslag, og at vi gerne vil have lov til at drøfte nogle enkeltheder nærmere i et udvalg.

Stetter: Befolkningen i Nordjylland har gennem mange år samarbejdet om den opgave at få etableret læreanstalter, hvor landsdelens unge og andre unge kan få en videregående uddannelse; det er derfor klart, at vi hilser dette lovforslag meget velkommen.

Selv om vi nu har fået et planlægningsråd for de højere uddannelser, er det lokale initiativ ikke blevet overflødig, og man vil i Nordjylland fortsætte sine anstrengelser for at skaffe landsdelen andre læreanstalter. Der er muligvis nogle, der mener, at dette hverken er ønskeligt eller hensigtsmæssigt; men som offentlig investeringsvirksomhed er indrettet, er det også i fremtiden nødvendigt, at vi lokalt viser interesse og arbejder på at fremme vore ønsker.

Af bemærkningerne til lovforslaget fremgår, at det af undervisningsministeriet ned-

[Stetter.]

satte ekspertudvalg afgav indstilling i december måned 1964; udvalget har således arbejdet meget hurtigt, idet det har tilendebragt sine undersøgelses i løbet af 4 måneder. Dette lovforslag er imidlertid først fremkommet den 9. marts, og jeg vil gerne spørge den højtærede minister, hvad der har forårsaget denne beklagelige forsinkelse. Ekspertudvalget fandt, at der allerede i august i år burde påbegyndes undervisning i Ålborg, og havde fastlagt en timeplan, som gjorde dette muligt. Det er beklageligt, at ministeriet mener, at denne tidsplan ikke kan overholdes, og at det har været nødvendigt at opstille en ny, hvorefter uddannelsen først kan påbegyndes i august måned 1966. Denne forsinkelse på 1 år vil dels berøre det antal unge, som havde regnet med at kunne frekventere den ny læreanstalt allerede i år, og berøre det erhvervsliv og andre, som har brug for akademiingeniører, dels tillige berøre Nordjylland, hvor man havde regnet med, at det skulle være muligt at få i hvert fald en del af den kvalificerede arbejdskraft, som uddannes her, således at industrialiseringsprocessen kan fremskyndes netop i denne del af landet. Jeg kan derfor fremføre en almindelig nordjysk beklagelse af forsinkelsen.

Vort parti er naturligvis helt enig med ministeren i, at der skal startes helt rigtigt i Ålborg, men hvorfor kan det ikke lade sig gøre at starte i år? Jeg har noteret mig motiveringen herfor i bemærkningerne til lovforslaget, men jeg er ikke overbevist af det.

Som vi jo allerede har hørt af de tidligere ærede ordførere, er der tilsyneladende flertal her i tinget for at gennemføre lovforslaget, og da sagen ligger endog særdeles godt oplyst, kan det vel ske forholdsvis hurtigt. Så snart lovforslaget er lov, kan de omhandlede stillinger opslås ledige, og jeg betragter i denne forbindelse ikke den 1. april som en hellig dato, der ikke kan overskrides.

Jeg har ganske vist bemærket, at bestyrelsen for ingeniørakademiet peger på, at ledende lærere i Ålborg kan nå at indleve sig i undervisningen på de tilsvarende fagretninger i København, såfremt man først begynder i Nordjylland i 1966. Men det er

vel rimeligt at antage, at der blandt de nuværende lærere ved Danmarks ingeniørakademi vil være nogle, som vil være med til at opbygge den nye afdeling i Ålborg, og så må jeg i øvrigt minde om, at da man i sin tid etablerede undervisningen på Danmarks ingeniørakademi i København, kom man i gang få uger efter, at beslutningen herom var truffet.

Hertil kommer, at vi har Ålborg bys tilbud om at stille lokaler til rådighed, og såfremt man ikke benytter dette tilbud i år, skal disse lokaler stå ledige. Dette vil naturligvis ikke medføre, at de anvendes til noget andet formål, men alligevel er det spild af plads, og det er efter min opfattelse et meget fordelagtigt tilbud, for hvor kan man ellers leje lokaler til 20 kr. pr. m² i årlig leje? Endelig er der jo ikke tale om noget eksperiment eller forsøg, men om en udbygning af en bestående og allerede anerkendt undervisning, og der er jo da også den mulighed, at man begynder den 15. september for at undgå den store forsinkelse på et år.

Uanset hvad vi i øvrigt kommer til i det udvalg, som jeg forstår skal nedsættes, finder vi, at det ville være hensigtsmæssigt, at vi i selve lovtæksten får fastsat datoen for påbegyndelsen af undervisningen i Ålborg, og vi vil også sætte pris på, at loven formuleres således, at det tydeligt fremgår, at vi efterhånden etablerer et fuldt udbygget ingeniørakademi i Ålborg.

Vi erkender, at der er tale om et udgiftsforslag, men finder, at det bør gennemføres, fordi vi kan komme i gang uden væsentlige investeringer, og fordi vi virkelig får noget for pengene, og vi er tilfreds med, at den højtærede minister har gjort rede for den side af lovforslaget.

Hertil kommer, at der er tale om en udflytning af en statsinstitution til provinsen, og selv om udflytningen sker på grundlag af et ønske om en udvidelse af en bestående institution, er vi interesseret i, at der dog sker noget på dette vigtige felt.

Vi vil medvirke til lovforslagets gennemførelse og er indstillet på en hurtig behandling.

Helveg Petersen: Den linje, der er lagt ved etableringen af akademiingeniøruddannelsen, ser ud til at være holdbar. Uddan-

[Helveg Petersen.]

nelsen har vundet respekt om sig, selv om den endnu ikke er fuldt udbygget. Det sker først i 1968, og inden den tid er Ålborg ingeniørakademi forhåbentlig kommet vel i gang.

Med dette lovforslag om placeringen af en afdeling af Danmarks ingeniørakademi tages et betydningsfuldt skridt med hensyn til udbygning af den højere uddannelse i provinsen, og det er derfor vigtigt, at det, der sker, er meget solidt underbygget. Det er jo først og fremmest et spørgsmål om lærerkræfter. Jeg forstår den motivering, der er for, at man ikke i ministeriet mener at kunne påbegynde akademiet før i 1966, men det er da klart, at hvis der skulle være muligheder for at fremskynde påbegyndelsen og det kan forenes med en hensyntagen til niveauet, så vil det være meget ønskeligt, at det sker. Vi trænger jo til al den aflastning, vi kan få. Presset på de højere uddannelser er stærkt voksende, og det er rigtigt, at der i den del af landet, hvor ingeniørakademiet placeres, er et meget stort kontingent af aspiranter. Det fremgik af den skrivelse, vi fik fra Ålborg i begyndelsen af februar, hvor man pegede på den vækst, der var i tilgangen til gymnasiet.

Det foreslås, at man begynder med en maskinafdeling og en bygningsafdeling, vel fordi disse afdelinger stiller de mindste krav med hensyn til lokaler. Jeg har som det ærede medlem hr. Guldborg hæftet mig ved den kendsgerning, at man i øjeblikket ved ingeniørakademiet her i København kan modtage 100 aspiranter på maskinafdelingen, medens man på de andre afdelinger kun kan tage imod 50. For så vidt kan det synes inkonsekvent at begynde med maskinafdelingen, men denne inkonsekvens skjuler ikke den kendsgerning, at der er meget stærkt behov for maskinafdelingen, og det er altså teknisk muligt at komme i gang med den hurtigere end med de andre. Det må være muligt i det udvalg, der nu skal nedsættes, at drøfte alle de problemer, der knytter sig til rytmen i udbygningen og etableringen af de andre afdelinger.

Det fremgår af bemærkningerne, at ingeniørakademiet i Ålborg skal være en afde-

ling af Danmarks ingeniørakademi, og at der skal være tale om en fælles ledelse. Det er en hensigtsmæssig ordning, således som det ærede medlem hr. Guldborg understregede, fordi man derved sikrer samme niveau for uddannelsen i Ålborg, som man har ved ingeniørakademiet i København. Men i øvrigt er spørgsmålet om, hvorledes ingeniørakademierne skal ledes, vel et spørgsmål, der senere må tages op i sammenhæng med udbygningen af de højere uddannelser i almindelighed. Jeg vil gerne bede den højtærede minister udtale sig om dette spørgsmål, og jeg kan på mit partis vegne anbefale lovforslagets gennemførelse.

Møller Sørensen: Også jeg vil gerne give udtryk for min beklagelse af, at dette ingeniørakademi ikke kommer i gang i indeværende år, men i øvrigt synes jeg ikke, der er grund til at gøre så forfærdelig mange bemærkninger til lovforslaget.

Der er herinde fremkommet divergerende opfattelser af, hvad vi har mest behov for. Det skal jeg ikke komme nærmere ind på, det lader jeg de lærde om. Men i den tid, denne uddannelsesform har været iværksat, har den vakt ikke ubetydelig interesse blandt ungdommen, hvilket naturligvis også må være en forudsætning for en videre udbygning af denne uddannelsesform.

Jeg finder det også ganske naturligt, at akademiet henlægges til Ålborg, ikke bare fordi Ålborg er den tredjestørste provinsby, men også fordi byen med forstæder og det store opland udgør et center i hele det nordjyske område.

Når dette er sagt, vil jeg ikke lade denne lejlighed gå fra mig til at henlede den højtærede undervisningsministers opmærksomhed på, at selv om der nu er udsigt til, at Ålborg får dette ingeniørakademi, så ruster vi os fortsat i Ålborg til også at modtage det fjerde universitet. Vi har passende arealer, ligesom alle øvrige faciliteter findes. I denne forbindelse er det vel også værd at bemærke sig, at der i det nordjyske område er anmeldt flere elever til gymnasiet i år end i de fynske og sydjyske og sønderjyske områder tilsammen. Når vi så forhåbentlig får dette ingeniørakademi, hvad jeg helt sikkert regner med efter det, de foregående ærede ordførere har givet ud-

[Møller Sørensen.]

tryk for, må det yderligere kunne befordre udviklingen henimod, at det fjerde universitet også henlægges til Ålborg.

Jeg skal med disse få bemærkninger på mit partis vegne anbefale det foreliggende lovforslag til hurtig og velvillig behandling.

Rimstad: Da vi her i tinget for et par uger siden havde en udvidelse af bevillingen til Danmarks tekniske højskole til første behandling, sagde den højtærede undervisningsminister til mig, fordi jeg ikke på mit partis vegne kunne gå med til forøgelsen, at det forstod han godt, for vi undlod også at stemme for hovedforslaget om de 500 mill. kr., da dette beløb i foråret 1963 var til behandling her i tinget. Hvis det altså var gået, som mit parti ville, ræsonnerede den højtærede undervisningsminister, havde der i dag ikke været nogen læreanstalt at forøge bevillingerne til. Jeg mener, at den højtærede undervisningsminister her kommer lidt for ubesværet til sine konklusioner; han springer over, hvor gærdet er lavest. Jeg vil derfor gerne erindre om, at den daværende ordfører for vort parti ved anden behandling af forslag til lov om udbygning af Danmarks tekniske højskole og Danmarks ingeniørakademi, fru Else Gregersen, netop understregede, at hvis man fra flertallets side ville tage hensyn til nogle af de meget saglige ønsker om ændringer i forslaget, som vi havde, ville vi gerne overveje at stemme for det. Det drejede sig i første række om beløbsrammens størrelse. Vi ønskede den noget indskrænket; det ville man imidlertid ikke, og derfor undlod vi at stemme dengang. Var det gået efter vort hoved, havde vi fået en billigere læreanstalt, og den højtærede undervisningsminister er derfor ikke berettiget til at sige, at vi slet ingen havde fået. Men naturligvis, det er en form for politisk polemik, som vi ved at den højtærede undervisningsminister var dygtig til og havde en forkærlighed for, før han blev ophøjet til sin nuværende værdighed.

Når jeg har ønsket at understrege dette forhold, er det, fordi vi antagelig vedrørende det foreliggende lovforslag kommer i samme situation, at vi ikke vil kunne støtte det. Det betyder imidlertid ikke, højtærede minister, at vi i vort parti vil afskaffe al

teknisk undervisning her i landet, og heller ikke, at vi ikke gerne ser en decentralisering af den tekniske uddannelse — det gør vi, og gerne til Ålborg — men det betyder, at vi langt fra er tilfredse med den udvikling, ingeniøruddannelsen her i landet har gennemgået i de senere år.

Jeg har tidligere været inde på, at akademiingeniøruddannelsen hverken er fugl eller fisk. Jeg tror også, at jeg her fra talerstolen har nævnt, at en tidligere prorektor for Danmarks tekniske højskole over for mig har understreget, at akademiingeniøruddannelsen aldrig ville være kommet til verden, hvis de ledende folk inden for de to uddannelsesretninger, civilingeniørerne og teknikumingeniørerne, kunne være kommet overens om varigheden af teknikumingeniørernes praktiske uddannelse. Denne er som bekendt 3 år i dag, den blev fra civilingeniørernes side foreslået nedsat til 2 år, men det ville teknikumfolkene ikke gå med til. Det var i virkeligheden denne vægning, der gav stødet til oprettelsen af akademiingeniøruddannelsen. Mere skulle der altså ikke til, for at Danmark fik 3 ingeniøruddannelser i stedet for de 2, som var fuldt ud tilstrækkelige. Det er først og fremmest et spørgsmål om omkostninger, for selvfølgelig koster 3 retninger mere end 2, men det er også et spørgsmål om de 3 retningers tilpasning til den administration og det erhvervsliv, hvor de alle 3 skal finde deres plads.

Jeg har her bemærket mig den højtærede ministers udtalelse i den skriftlige fremsættelse, hvor han siger, at det har vist sig, at akademiingeniøruddannelsen fuldt ud svarer til erhvervslivets behov. Hvor ved ministeren det fra? Jeg synes, det er en meget mærkelig og lidet gennemtænkt udtalelse, for hvad vil det sige, at netop denne uddannelse svarer til et behov? Et behov for hvad? Vi ved alle sammen, at industrien i dag har et behov for teknisk uddannede medarbejdere, men behovet er langt større — hvis jeg må udtrykke det sådan — i bunden end i toppen. Der er en langt alvorligere mangel på tekniske assistenter, tekniske tegnere og mellemteknikere og folk med værkføreruddannelse, end der er på civilingeniører, ligesom behovet for teknikumingeniører er større end behovet for civilingeniører. På baggrund heraf er ministerens udtalelse her ganske simpelt ejen-

[Rimstad.]

dommelig. Hvis han havde sagt, at erhvervs-livet havde accepteret akademiingeniør-uddannelsen, så havde der været en langt bedre mening i det; det er nemlig tilfældet, men det skulle jo også bare mangle i en tid, hvor teknisk kunnen i den grad er en mangelvare, som tilfældet er i dag. Spørgs-målet er, om accepten er ledsaget af nogen form for begejstring, og det er her mit ind-tryk, at det kniber mange steder. Jeg tror, at forholdene kommer til at ligge således, at netop akademiingeniørerne i særlig grad kommer til at mærke det, hvis konjunktur-erne skifter og behovet falder.

Jeg vil gerne i den forbindelse indskyde den bemærkning, at jeg ser med den største bekymring på det nye forslag til teknikumuddannelsen, der er lige på trap-perne. Det er mindre den tidsmæssige re-duktion af selve den praktiske uddannelse, jeg er ængstelig for, end det er den ud-nyttelse af den reducerede tid, som er fore-slået, og som kommer til at betyde en stærk reduktion af de manuelle færdigheder. Det må efter mine erfaringer være en helt forkert vej at gå.

Af de her nævnte grunde kan vi ikke støtte den højtærede ministers forslag. Vi vil gerne, således som det ærede medlem hr. Bækgaard i vort parti også gav udtryk for det for kort tid siden, da vi behandlede forslaget om et grundkøb til Københavns Teknikum, være med til at udbygge teknikumuddannelsen og i det hele taget de tek-niske uddannelser, hvorom det meget store behov er koncentreret. Akademiingeniør-uddannelsen betragter vi imidlertid som en forkert og fordyrende målsætning inden for den tekniske uddannelse, den er jo også kommet til verden af ikke ganske relevante årsager.

Jeg vil gerne til slut sige, at dette forslag på 7 linjer naturligvis kun kan være så kon-centreret, som det er, fordi det er bygget op omkring en meget vidtgående bemyn-digelse til den højtærede minister. I vort parti har vi flere gange tidligere udtalt os

imod disse ministerbemyndigelser, der næ-sten altid er udtryk for, at man af en eller anden grund ikke har kunnet fordybe sig tilstrækkeligt i det tema, forslaget er bag-grund for.

Efter det foreliggende synes dette også at have været tilfældet her, og egentlig synes jeg, at planlægningsrådets udtalelse, der er refereret i forslagets bemærkninger, er en for den højtærede minister ikke ganske til-fredsstillende bedømmelse. Den er foretaget af en tidligere kollega, og den siger, at man her har måttet afstå fra en realitets-behandling, fordi sagen haster stærkt, at man er sympatisk indstillet, men at man må nøjes med at tage forslaget til efterret-ning. Lidt kortere og knappere kunne dette siges med revyvisen:

„Du har min sympati, men du har ikke noget at have den i.“

Undervisningsministeren (*K. B. Ander-sen*): Jeg takker for den imødekommende indstilling til dette forslag fra alle partier med undtagelse af de uafhængige.

Det ærede medlem hr. Evald Kristensen spurgte mig, om den begrænsning til 2 retninger, man efter forslagets bemærk-ninger vil starte med, kun er midlertidig. Jeg kan her henvise til, hvad der også er anført i bemærkningerne, at det er tanken på længere sigt at udbygge akademiet i Ålborg til alle 4 retninger.

Jeg er helt enig i de betragtninger, det ærede medlem hr. Guldborg var inde på i henseende til det bevis, der her er ført for, at højere uddannelser kan få en mere effektiv skikkelse, uden at det går ud over det niveau, man gerne vil have disse uddan-nelser lagt på.

Da jeg hørte det ærede medlem hr. Stet-ter, må jeg tilstå, at jeg tænkte, at man ikke altid får det for sin gode vilje, man synes, man skulle have. Jeg fik betænk-ningen om akademiet i Ålborg — denne udmærkede røde bog, hvis farve jeg ikke har valgt — den 22. december og læste den samme dag. Vi havde møde om den den

[Undervisningsministeren.]

23. december, hvorefter den gik videre til behandling samme dag. I de to måneder, der siden er forløbet, altså januar og februar, har denne sag været til udtalelse, som rimeligt var, hos bestyrelsen for Danmarks ingeniørakademi, og den har været forelagt planlægningsrådet, hvad vi måtte gøre; vi var klar over, at det var en sag, som planlægningsrådet ikke kunne realitetsbehandle, men det var givet, at planlægningsrådet måtte i hvert fald orienteres om den. Og sagen har derefter været behandlet i departementet og i ministermøder o. s. v. Den har været særdeles hurtigt behandlet. Hvis vi skulle have haft undervisningen i gang i år, som det ærede medlem var inde på, skulle de stillinger, der er tale om til undervisningen, der i så fald skulle være begyndt efter sommerferien, være besat inden 1. april. Det vil altså sige, at inden 1. april skulle dette lovforslag også have været igennem folketinget, og efter at det var vedtaget her, skulle de nødvendige normeringer have været igennem finansministerium og lønningsråd. Jeg tror det ærede medlem burde betænke, om der overhovedet var nogen jordisk chance for det.

Denne sag er med vilje fremmet ganske overordentlig hurtigt. Jeg kan nok sige, at jeg synes, at det udvalg, der har arbejdet med den, har arbejdet hurtigt, men de har dog immervæk siddet et kvart år, altså 3 måneder. Jeg synes, det er et meget hurtigt udvalgsarbejde, og netop derfor var vi ivrige efter at følge det så hurtigt op. Når det ærede medlem siger, at han ikke betragter den 1. april som en hellig dato, må jeg sige, at dér lytter jeg noget mere til de folk i bestyrelsen for ingeniørakademiet, der ikke har ment, det var forsvarligt at starte, hvis det ikke fik en ordentlig start, og jeg kan i og for sig ikke forstå, at man ikke også i Ålborg skulle være interesseret i, at det fik en ordentlig start.

Det ærede medlem hr. Stetter erkendte, at dette var et udgiftsforslag, og det er jeg meget taknemlig for, for vi hører jo meget ofte visen om, at de offentlige investeringer står i modsætning til erhvervslivets investeringer, og det er jo ikke nogen lille investering, det her drejer sig om. Bemærkningerne nævner en investering på

11-14 mill. kr. udelukkende til disse to retninger, og samtidig er det anført, at der senere kommer en udbygning til alle fire retninger. Det vil altså sige, at det er en ganske betydelig investering, det drejer sig om. Det er ikke et af de billige forslag. Derfor er jeg glad for, at både det ærede medlem hr. Guldberg og det ærede medlem hr. Stetter var så positive over for det. Vi har her et typisk eksempel på en offentlig investering, der i høj grad har betydning for erhvervslivets fortsatte vækst og for, at erhvervslivets fortsatte investeringer kan give det udbytte, de gerne skulle give.

Vi skal i morgen her i tinget, om alt går vel, behandle forslag til en ny handelskolelov og en ny handelshøjskolelov, altså endnu to eksempler på en udmærket overensstemmelse mellem offentlige investeringer og erhvervslivets fortsatte vækst. Jeg synes, der er grund til at understrege dette netop i disse dage, hvor sparekniven sættes i rundt omkring, for at man kan få plads for bl. a. erhvervslivets vækst og private muligheder og private investeringer, at det forslag, vi står over for her, er et af dem, der koster penge for skatteyderne, og det er et af dem, der samtidig er med til at øge mulighederne for det danske erhvervsliv.

Det ærede medlem hr. Helveg Petersen bad mig fremsætte en udtalelse om de fremtidige administrative forhold for ingeniørakademiet. Det har været meget afgørende for os, at Danmarks ingeniørakademi betragtes som en helhed. Derfor hedder det også: afdeling af, og der er ingen afdeling, der er finere end den anden. Det er en helhed, og den ene afdeling ligger altså nu i København, og den anden kommer til at ligge i Ålborg. Hvordan de endelige administrative forhold bliver, må vi vel for denne som for alle andre højere læreanstalters vedkommende vente med at udtale os om, til vi har fået den anden betænkning fra universitetsadministrationsudvalget, der vel kommer engang hen på sommeren.

Jeg skal ikke ved denne lejlighed komme ind på det fjerde universitet, selv om der sådan var tilløb til at bringe emnet op fra et par sider. Det ærede medlem hr. Møller Sørensen sagde, at han rustede sig til det fjerde universitet. Nu er det ærede medlem jo normalt tilhænger af afrustning. Jeg håber ikke, han får brug for den i dette

[Undervisningsministeren.]

tilfælde, men lad det nu ligge et stykke tid, til dette spørgsmål er mere aktuelt.

Det ærede medlem hr. Rimstad bekræftede — jeg forstod ikke, hvorfor det ærede medlem gjorde det med så voldsom energi — at hans parti undlod at stemme for Lundtoftebyggeriet. Det gik faktisk op for os sidst, det var det, jeg i al beskedenhed tillod mig at fremføre, og det blev meget stærkt bekræftet nu. Jeg kan ikke se, at der ligger mere i det. Når det ærede medlem bebrejder mig, at jeg springer over, hvor gærdet er lavest, vil jeg citere min gamle lærer, professor Jørgen Pedersen, der siger, at hvis formålet er at komme over gærdet og ikke at være akrobat, er det egentlig en meget fornuftig foranstaltning. Men altså, det ærede medlem kunne ikke støtte Lundtofte, det fik vi bekræftet nu, og det ærede medlem kan heller ikke støtte det foreliggende lovforslag. Det var den linje over for uddannelsesprojekter, jeg pegede på sidste gang, og den har det ærede medlem nu bekræftet.

Det ærede medlem siger, at akademiingeniørerne i særlig grad vil komme til at mærke vanskelighederne, hvis behovet falder. Hertil vil jeg sige, at for det første tror jeg ikke, behovet falder, så længe der føres en sådan økonomisk politik som den nuværende. Holder vi den aktivitet, vi har i øjeblikket, skal behovet nok være der. Men skulle situationen komme, er det da helt givet på dette som på alle andre felter, at så vil efteruddannelserne få en betydning, som de ikke har i dag, og som vi vel dårligt har fantasi til at forestille os at de kan få, ikke mindst inden for ingeniørområdet. Det ved det ærede medlem hr. Guldborg, der har arbejdet med efteruddannelsesproblemer netop i disse år, alt om. Det er klart, at skulle der komme en situation, hvor der opstod vanskeligheder af den art, hvad jeg altså ikke tror der gør, ville det kun være en udmærket anledning til også dér at sætte ind med den efteruddannelse, som vi på alle felter får mere og mere brug for.

Guldborg: Jeg skal kun komme med en kort bemærkning; jeg er egentlig lidt ked af det, men jeg synes, jeg er nødt til det.

Jeg tror, jeg allerede i første omgang gjorde opmærksom på, at der kunne være visse problemer også med hensyn til den økonomiske side af sagen, derunder spørgsmålet om rækkefølgen. Det var, ligesom den højtærede minister måske gjorde sin egen sag en bjørnetjeneste ved så stærkt at understrege sin meget store glæde over den tilsyneladende helt uforbeholdne tilslutning til udgifter på nuværende tidspunkt. Derfor følte jeg trang til at tage ordet igen for ligesom at sikre mig, at vi ikke har misforstået hinanden med hensyn til, hvad der skal ske i aften og i morgen.

Jeg vil gerne fremføre to synspunkter, som jeg vil føje til det, jeg allerede har sagt. Før det første er det min opfattelse, at den højere uddannelse, der kan gives på et ingeniørakademi, allerede i kraft af, at den er effektiv og kortvarig, og i kraft af den form, hvori den er tilrettelagt, på lang sigt er en fornuftig disposition også i økonomisk henseende. For det andet vil jeg understrege, at det, som man i øjeblikket skal se at få klaret — og det tror jeg vi er helt enige om — er at få truffet principbeslutning om at komme i gang i Ålborg og så i øvrigt at få startet så meget, som økonomien og regeringens andre problemer tillader.

Rimstad: Jeg var noget skuffet over, at den højtærede undervisningsminister ikke ville tage den saglige tråd op, som jeg mener gik igennem mit indlæg, men at han ønskede, hvis jeg må sige det sådan, at fremture i sin politiske, polemiske bedømmelse af vort partis stilling til uddannelsesproblemerne. Jeg mente, at jeg i min indledning netop havde understreget, at vi skam ikke havde noget imod, at man udbygger undervisningen, og da slet ikke den tekniske undervisning, her i landet. Men vi ønsker, at man gør det på den rigtige måde og ikke som i dette tilfælde på den forkerte måde.

Undervisningsministeren (K. B. Andersen): Jeg vil gerne til det ærede medlem hr. Guldborg sige, at jeg er helt klar over, at vi skal drøfte disse spørgsmål i udvalget. Der blev rejst en række problemer, som heller ikke hører hjemme her — jeg tænker på det, det ærede medlem sagde om, hvor-

[Undervisningsministeren.]

vidt det nu var rigtig at begynde med maskinretningen o. s. v. Jeg synes, det mere hører hjemme i et udvalg.

Når jeg anførte dette med økonomien, var det en helt naturlig reaktion over for det ærede medlem hr. Stetters udtalelse, og jeg beklager, at jeg tillod mig at rode det ærede medlem ind i VK-sammenhængen på dette punkt. Hvis vi skulle starte i år, som det ærede medlem hr. Stetter så stærkt opfordrede os til, så er det i hvert fald fuldkommen klart — og det ved det ærede medlem hr. Guldborg også fra bemærkningerne — at hvordan vi end vender og drejer det, så vil lovforslaget, hvis det bliver gennemført, som det foreligger, medføre en driftsbevilling på et par millioner kr. og fremskynde en anlægsbevilling på 11-14 mill. kr. Ud fra det synspunkt synes jeg ikke, det var urimeligt at drage økonomien med ind, når der nu pludselig blev lagt pres på os for at begynde et år tidligere, end man fra sagkyndigt hold anbefaler.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Evald Kristensen: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om Danmarks lærerhøjskole.

(Lovforslaget (nr. 133) findes i tillæg A. sp. 2037, fremsættelsen i tidenden sp. 3365).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Dupont: Danmarks lærerhøjskole sikres ved loven af 25. februar 1963 status som højere læreanstalt. Med det foreliggende lovforslag er det hensigten foruden den øvrige kursusvirksomhed ved skolen at

skabe et mere stabilt grundlag for de kursus, der foregår i provinsen.

Som det fremgår af den højtærede undervisningsministers fremsættelse samt af bemærkningerne til lovforslaget, er efteruddannelsen af lærere en betydningsfuld faktor i uddannelsessystemet. Med den rivede udvikling, der har været i omformningen af undervisningen, og den stadigt øgede tekniske udvikling, der fortsat præger samfundet, er det af afgørende betydning, at den interesse, der har været i lærerkredse for lærerhøjskolens provinskursus, yderligere stimuleres og styrkes. Det er således ikke alene reformarbejdet efter skoleloven af 1958, der kalder på denne udbygning af læreruddannelsen, det er simpelt hen et spørgsmål om at imødekomme hele den pædagogiske og tekniske udvikling, der bevirker, at lærere ligesom alle andre grupper i samfundet har brug for stadig fornyelse og efteruddannelse.

Det foreliggende lovforslag tilsigter gradvis at udbygge provinskursus, sådan at der etableres indtil 8 afdelinger af lærerhøjskolen. Jeg forstår bemærkningerne således, at der ikke foreløbig bliver tale om bygningsmæssigt at stille krav til byggekvotaer, men jeg vil gerne have bekræftet, om denne opfattelse er rigtig.

Jeg forstår også, at forslaget indebærer, at der ved de enkelte kursusafdelinger for ca. 200.000 kr. pr. afdeling bliver mulighed for at etablere 4 former for kursus: kursus, der tager sigte på at uddybe lærernes faglige og pædagogiske forudsætninger, uddannelse af lærere til specialundervisning, uddannelse af lærere til ungdomsundervisning og kursus, der tager sigte på at skaffe konsulenter for specialundervisningen og andre særlige opgaver. Jeg går ud fra, at også folk uden egentlig seminarieuddannelse, d. v. s. faglærere, i lighed med hvad der er tilfældet ved selve lærerhøjskolen i København, kan få adgang til kursus, ganske særlig når det drejer sig om uddannelse til ungdomsundervisning.

Der skal ved de enkelte afdelinger oprettes et repræsentantskab. Det ville være rart at vide, om også de kommunale myndigheder, skolekommissioner eller skoledirektioner, får repræsentation her.

Endelig ønsker jeg gerne over for den højtærede undervisningsminister at henvise